

Ampliem espais educatius als barris per escoles i instituts

Informe balanç

15 de juny de 2021

01

El programa

ESPAI EDUCATIU

AMPLIACIÓ D'ESPAIS
ALS BARRIS PER A
ESCOLES I INSTITUTS

MESURES COVID-19

Ampliem espais educatius als barris

Ampliem espais educatius als barris

Es posa en marxa el maig 2020 anticipant la necessitat de més espais per a les escoles pel curs 20/21 per garantir la **màxima presencialitat i prevenció** de la pandèmia.

Els **espais exteriors són com una extensió de l'escola** amb potencial educatiu tant d'esbarjo com per als aprenentatges a l'aire lliure, en contacte amb la natura urbana, i una oportunitat per a la innovació pedagògica.

És també una oportunitat per fer **més barris educadors** aprofitant i fent més permeable l'entorn i les parets entre l'escola i el barri.

De la mateixa manera que les escoles cada vegada són més **equipaments educatius oberts al barri**, també els parcs, places i equipaments de proximitat volem que tinguin més usos escolars.

Ampliem espais educatius als barris

L'estiu de 2020, en el marc de les mesures de prevenció sanitària amb motiu de la COVID-19, l'Ajuntament de Barcelona crea l'**oficina de coordinació d'espais educatius als barris** amb el Consorci d'Educació, la gerència territorial i les 10 gerències de districte, i les 3 gerències de les àrees de cultura i educació, de model urbà i parcs i jardins, i de Guàrdia Urbana.

La funció de l'oficina era identificar possibilitats d'espais i posar-los a l'abast dels centres educatius (tant d'aire lliure en parcs, places o espai públic proper, així com en equipaments); coordinar les demandes dels centres educatius i mitjançar per establir les parelles centre educatiu-espai que satisfessin les necessitats plantejades.

L'oficina també a donat suport en la gestió dels accessos a les escoles.

Ampliem espais educatius als barris

La cessió d'espais ha facilitat l'acompliment dels protocols de prevenció sanitària, especialment l'aïllament entre grups estables de convivència (“grups bombolla”) assignant-los espais diferenciats durant l'estona del pati, així com el desdoblament d'alguns grups-classe en grups més petits.

Igualment, els equipaments de proximitat participants, com ara centres cívics, biblioteques, teatres i alguns museus, no només han cedit espais, sinó que en alguns casos han pogut actualitzar i millorar la seva funció educativa.

Aquesta oportunitat provocada per la pandèmia, no ha estat només una reacció a unes necessitats excepcionals, sinó que ha contribuït a fer els barris més educadors i jugables.

02

Els centres educatius participants

4 de cada 10 escoles han fet ús d'espais

Han participat en el programa **167** centres educatius

Representen un 38% dels centres educatius d'infantil, primària i/o ESO de la ciutat i suposen el **46%** dels centres **públics de la ciutat i el 27%** dels centres **privats**

Titularitat	Tipus centre	Total centres Barcelona	Participants "Ampliem"	%
Públic	Escola bressol	107	1	0,9%
	Centres educació especial	7	1	14,3%
	Institut-escola	11	3	27,3%
	Escola de música	5	2	40,0%
	Infantil i primària	164	72	43,9%
	Institut ESO	68	37	54,4%
Privat	Educació especial	26	2	7,7%
	Infantil i primària i/o ESO	178	48	27,0%
	Altres	-	1	-

Participació a tots els districtes

Hi ha hagut centres educatius participants als 10 districtes i a **55 dels 73 barris** de la ciutat

Els districtes amb una major participació han estat Sant Martí i Eixample.

Districte	Total centres participants	%
Ciutat Vella	13	7,8%
Eixample	25	15,0%
Sants-Montjuïc	7	4,2%
Les Corts	12	7,2%
Sarrià-Sant Gervasi	22	13,2%
Gràcia	17	10,2%
Horta-Guinardó	12	7,2%
Nou Barris	9	5,4%
Sant Andreu	20	12,0%
Sant Martí	30	18,0%
Total Barcelona	167	100,0%

03

Els espais

Escola Eduard Marquina, Sant Martí, a les pistes de la Rambla Prim

Preferència per l'espai públic a l'aire lliure

Del total de centres participants en el programa:

- Un **93%** han fet ús d'espai públic a l'aire lliure
- Un **18%** han fet ús d'un espais interiors a equipaments

Un 60% dels centres han fet ús d'un sol espai, i un 40% de dos o més, fins a sis.

Preferència per l'espai públic a l'aire lliure

Els 167 centres educatius han fet ús de **261 espais: 227 d'exteriors i 34 d'interiors** en equipaments de proximitat:

- Els **espais exteriors** han estat
 - un 42% carrers o places
 - un 41% parcs o jardins
 - També patis d'equipaments, interiors d'illa, platges, solars i exteriors d'equipaments esportius o educatius
- Els **equipaments** utilitzats han estat, en primer lloc, centres cívics (34%), però també hi ha participat 4 museus, 3 biblioteques, 3 ateneus, 3 equipaments educatius i 1 casal de barri.

04

Els usos de l'espai públic

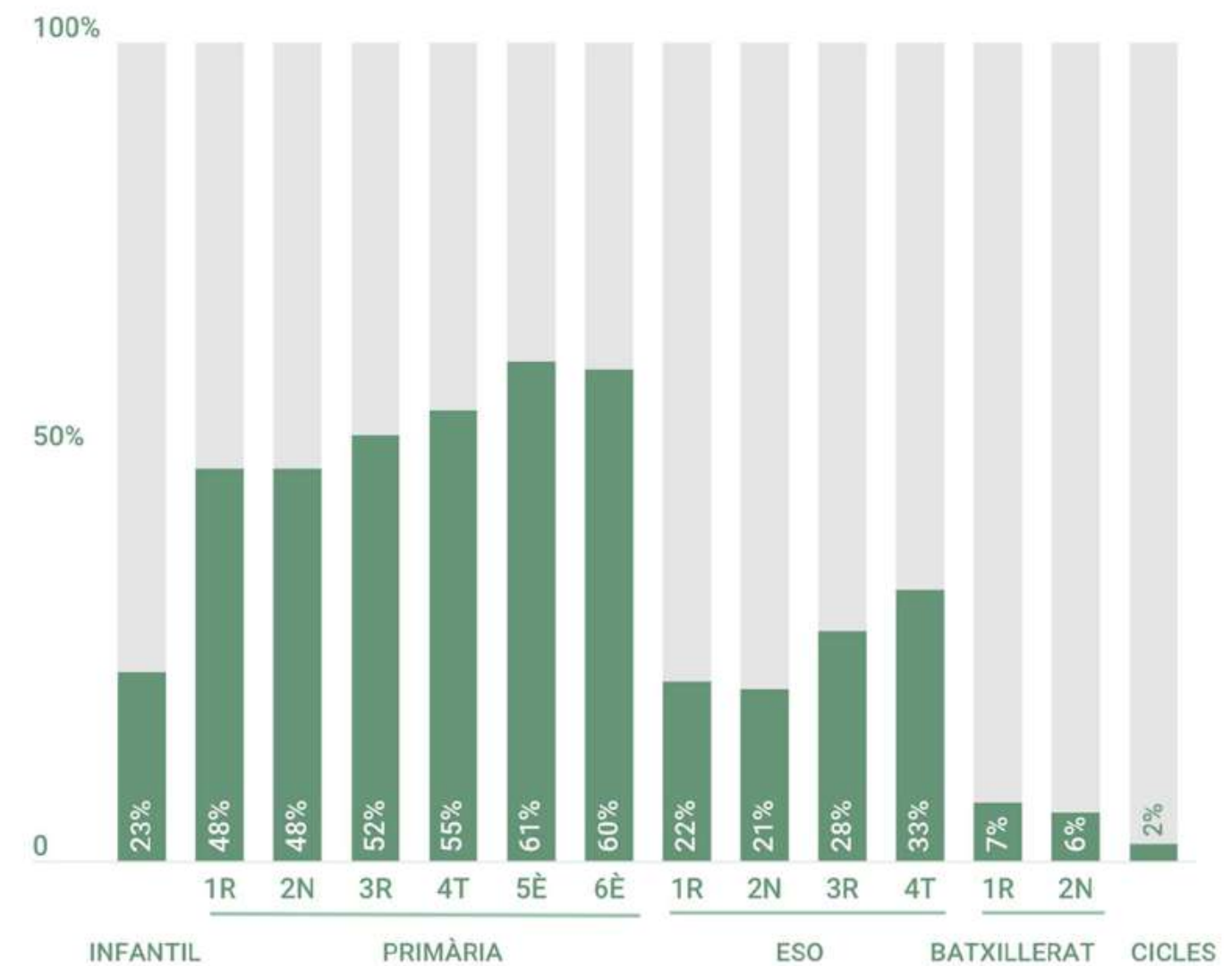

Major ús a educació primària

L'alumnat que més ha utilitzat Ampliem és el de primària i, en especial, els cursos de 5è i 6è, amb 6 de cada 10 infants han sortit periòdicament al barri (60-61%).

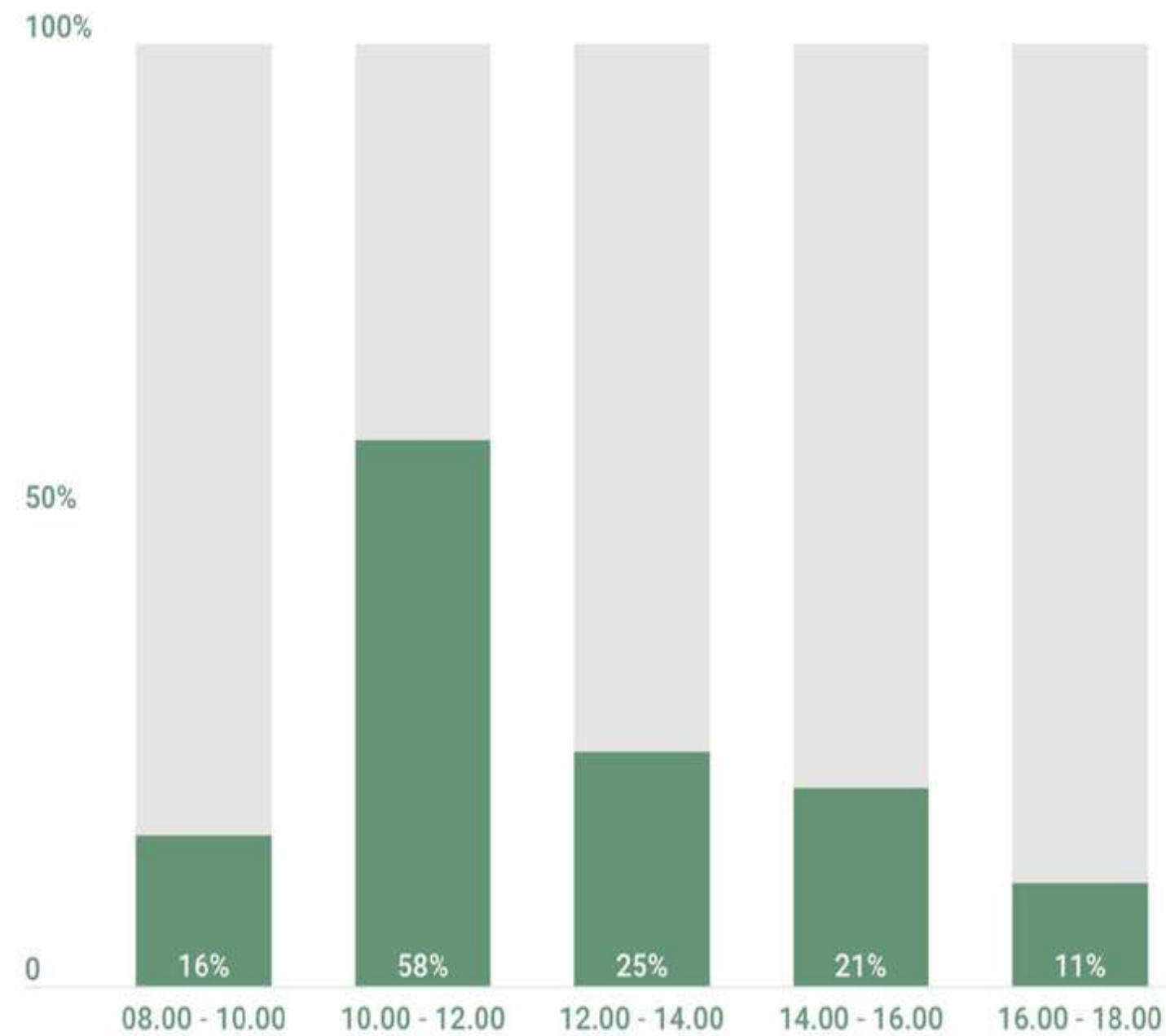
En canvi, a infantil i 1er i 2on d'ESO ha estat molt menys significatiu, amb un 21-23%.

A postobligatòria s'han emprat altres sistemes per no barrejar els grups bombolla, com ara la formació semi-presencial.

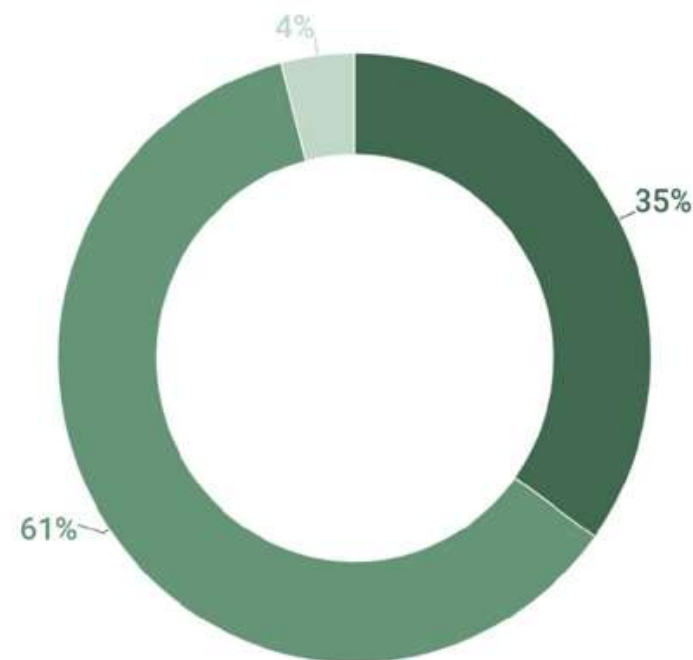
La gran majoria d'usos són de 10 a 12 del matí

Un 65% hi ha fet activitat lectiva

L'ús dels espais a l'aire lliure per a activitat lectiva ha estat més important a infantil i primària (67%) que a secundària (54%):

● només esbarjo ● esbarjo i activitats lectives ● només activitats lectives

- Algunes activitats d'educació física aprofiten les oportunitats dels espais, com ara curses d'orientació, jocs cooperatius, etc.
- Les activitats lectives inclouen lectura, dibuix, botànica, música, classes de tutoria o sessions per a la gestió de conflictes.

Un 65% hi ha fet activitat lectiva

- Diversos centres van començar fent servir l'espai només per a l'hora del pati, però que a mesura que ha avançat el curs hi ha anat fent activitat lectiva.
- Els centres escolars que tenen l'espai públic just al davant de la porta del centre també l'han utilitzat per facilitar les entrades i sortides amb més espai per fer cues separades

Escola Heura (Horta), acte de Sant Jordi

05

Avaluació per part dels centres educatius

Impactes del programa

- **Acompliment de la normativa de prevenció sanitària** (manteniment de grups bombolla) sense necessitat de limitar el temps o els espais d'esbarjo
- **Major diversitat d'activitats**, ja sigui en l'estona del pati o en el temps lectiu.
- **Menor conflictivitat** en l'estona del pati, especialment en els centres amb patis petits.
- **Respirar un aire diferent en un ambient naturalitzat**, en oposició als espais durs d'alguns patis d'escola
- **Major possibilitat de joc** en espais oberts, naturalitzats i amb espais pensats per als infants

Impactes del programa

- **Coneixement de llocs nous** per part d'alumnes i mestres
- **Dinàmiques de joc renovades:** el simple fet d'anar a un espai nou ha motivat molt els infants a descobrir-lo i els ha fet jugar i relacionar-se d'una forma diferent, incloent una menor pràctica del futbol.
- **Fer xarxa amb el barri:** alguns centres expliquen que el programa els ha permès estrènyer lligams amb el seu entorn més proper, amb el barri i amb les seves entitats
- **Aprendre a compartir un espai amb la ciutadania:** ocupar els espais públics suposa compartir l'espai amb gent de totes les edats, procedències, creences, fins i tot animals...

Impactes del programa

- **Descobrir un nou camp de possibilitats d'espais on fer classe:** alguns centres ja utilitzaven espais exteriors abans de la pandèmia, però per a altres el programa ha suposat obrir un ventall d'alternatives per als aprenentatges o el joc que fins ara no havien considerat.
- **Guany per la ciutat, espais més educatius i jugables:** recuperació d'espais públics que es trobaven deteriorats o amb certes dinàmiques negatives; aprofitar recursos en horaris que estaven infrautilitzats i fer més visible que carrers, places i jardins també han d'estar pensats per als infants. Alguns centres han desenvolupat projectes de recuperació i millora de l'espai.

Impactes del programa

- **La motivació:** sortir del centre i realitzar activitats en un espai nou i desconegut és un fet que, en ell mateix, ja sol motivar l'alumnat
- **Projectes conjunts:** trobar un eix temàtic compartit amb l'equipament (arts escèniques, etc.) obre possibilitats de desenvolupar projectes de treball conjunt i aprenentatges compartits molt interessants. Algunes col·laboracions han transcendit la cessió d'espais i s'han co-dissenyat projectes comuns que integren el currículum escolar i els recursos i coneixements que l'equipament i el seu personal hi pot aportar.

Impactes del programa

- **L'espai com a context d'aprenentatge:** disposar d'espais nous estimula la creativitat i permet dissenyar noves fórmules d'aprenentatge per projectes adequats als nous espais, incloent activitats que al centre educatiu no és possible fer (per ex. cuina, arts escèniques, certes activitats d'educació física, etc.). Segons diversos docents, la manca de la infraestructura habitual de l'aula també estimula noves metodologies docents, generalment amb un major ús de pràctiques col·laboratives.

Impactes del programa

- **Vincle amb l'entorn:** procés d'apropiació dels equipaments del barri per part de l'alumnat i les famílies. Conèixer i utilitzar un equipament que no consideraven com a propi ha menat alguns alumnes i famílies a esdevenir nous usuaris, i és habitual trobar-los en activitats o fent ús de l'equipament més enllà dels usos de la seva escola.

Igualment, en algunes ocasions l'equipament ha servit de nexa entre l'escola i altres entitats o persones del barri (com ara artistes, professionals, associacions culturals, etc.)

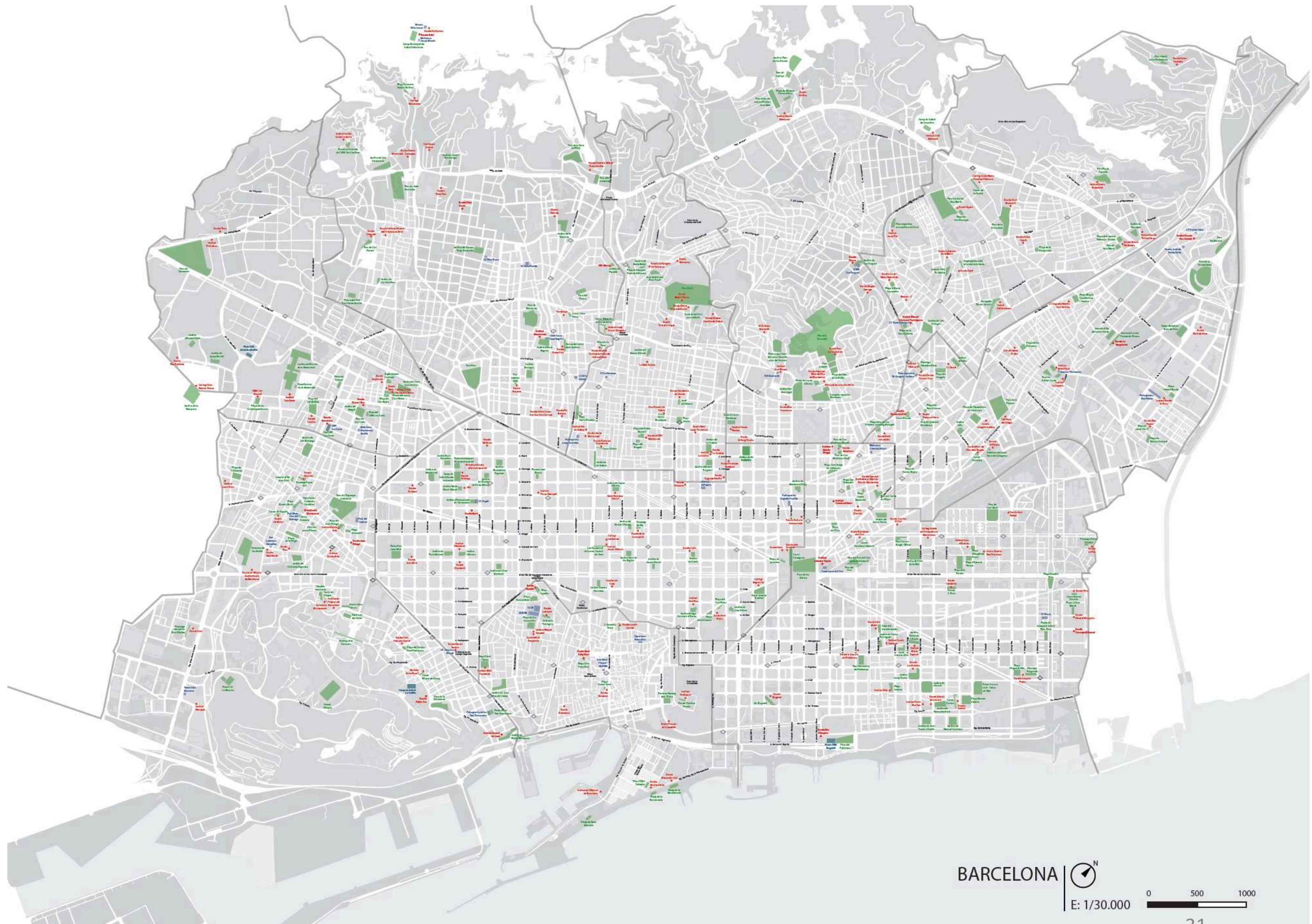
Impactes del programa

- **Beneficis per als equipaments de proximitat:** la col·laboració amb les escoles ha permès optimitzar l'aprofitament dels espais i recursos; guanyar usuaris nous entre els alumnes i mestres que han fet usos lectius de l'equipament; plantejar-se nous usos i aprofitament dels espais i, molt especialment, poder desenvolupar la seva funció educativa d'una manera diferent, amb projectes estables i de llarg recorregut, i imbricats amb el currículum educatiu.

06

Cartografia

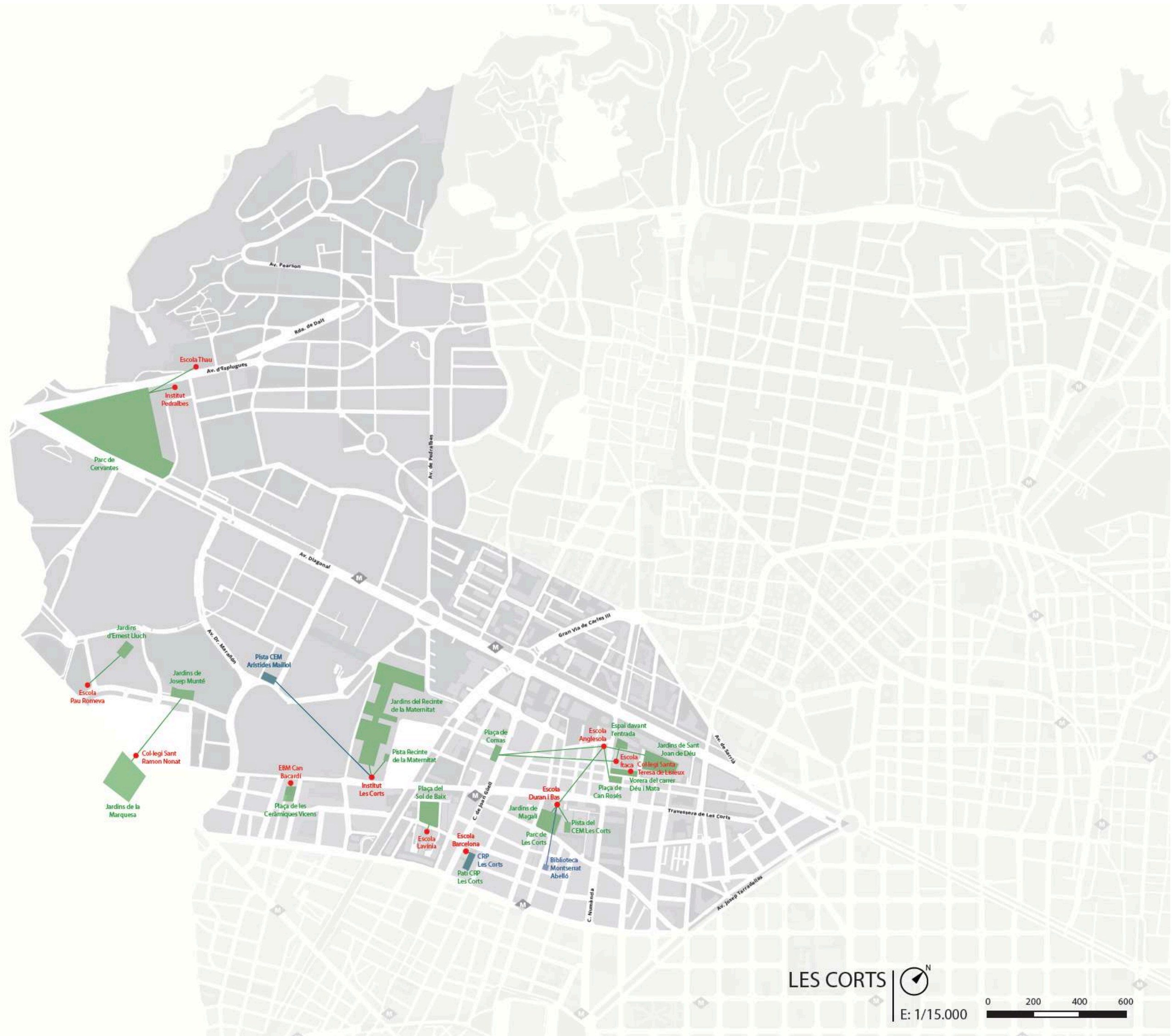

BARCELONA

E: 1/30.000

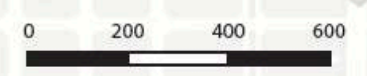

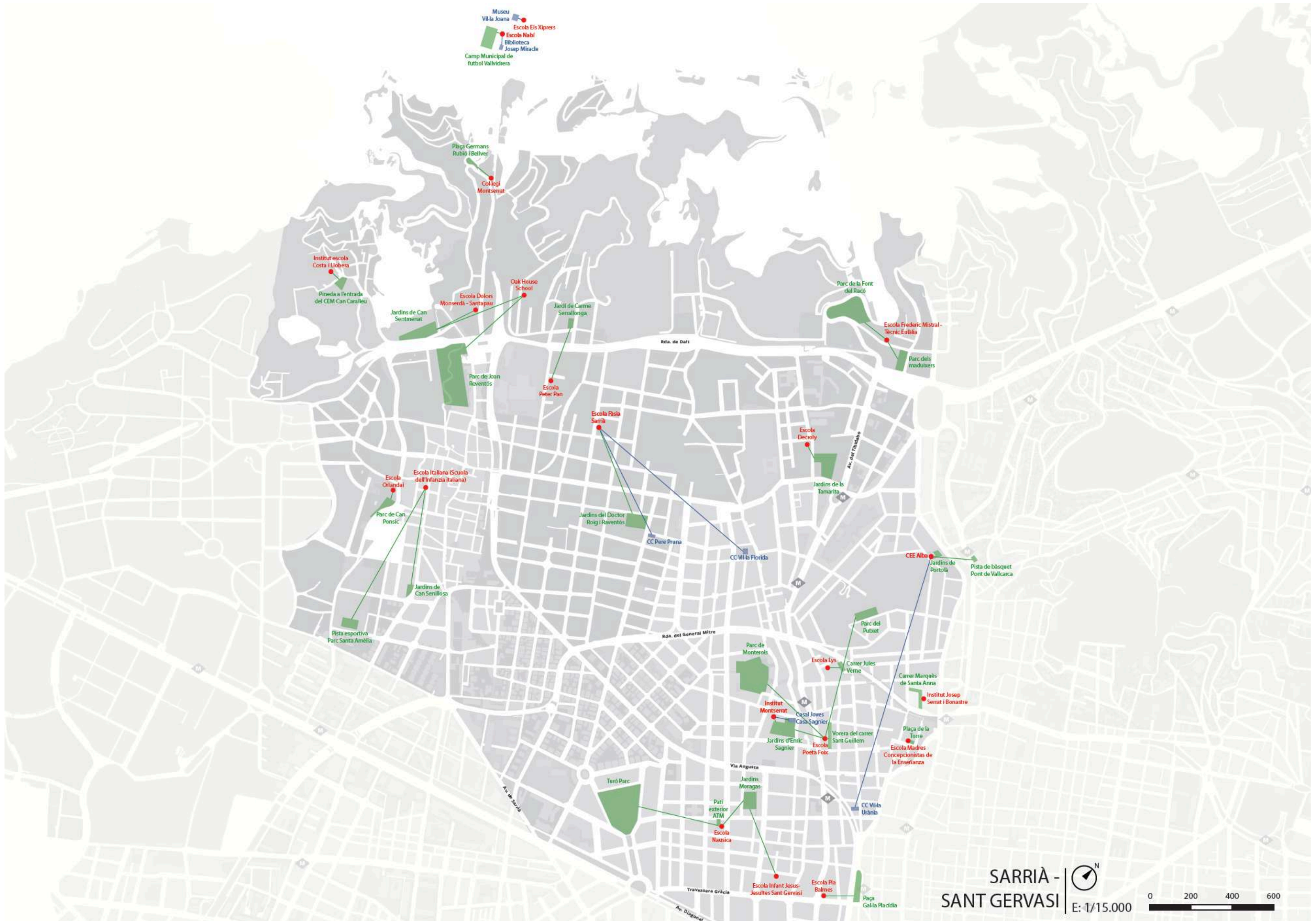

LES CORTS

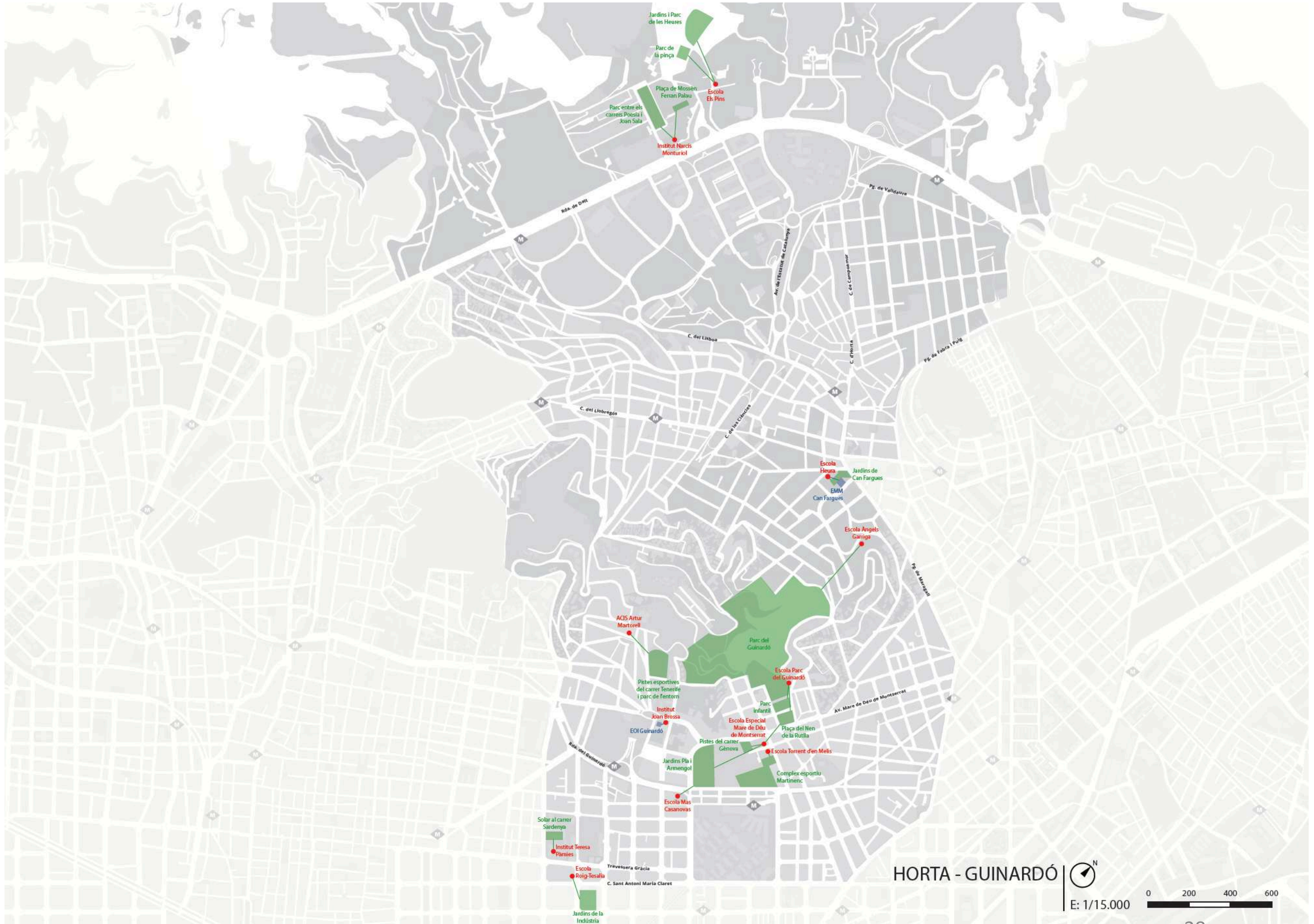
E: 1/15.000

SARRIÀ - SANT GERVASI | E: 1/15.000

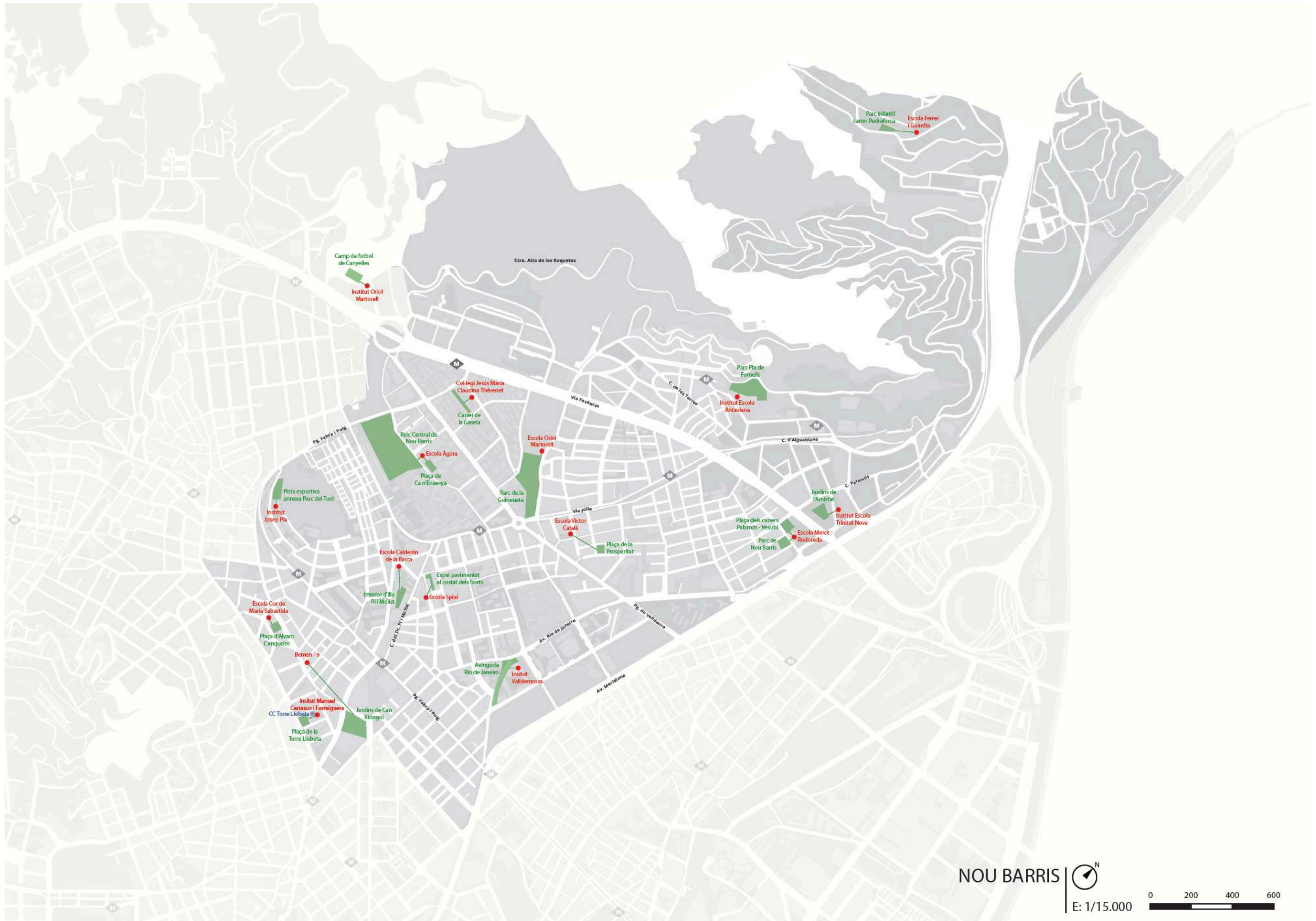

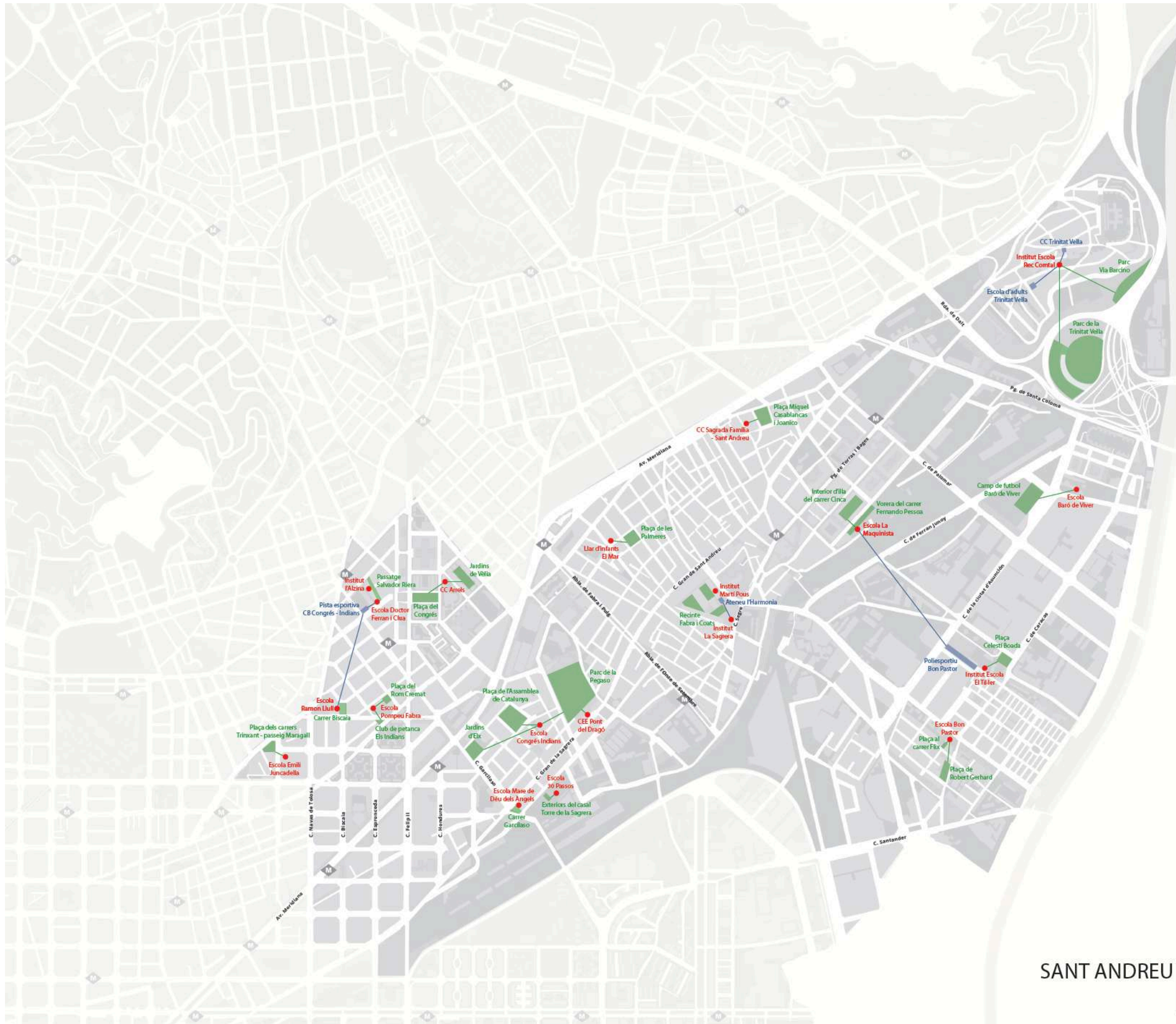
HORTA - GUINARDÓ

E: 1/15.000

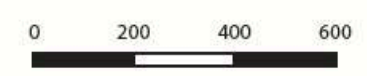

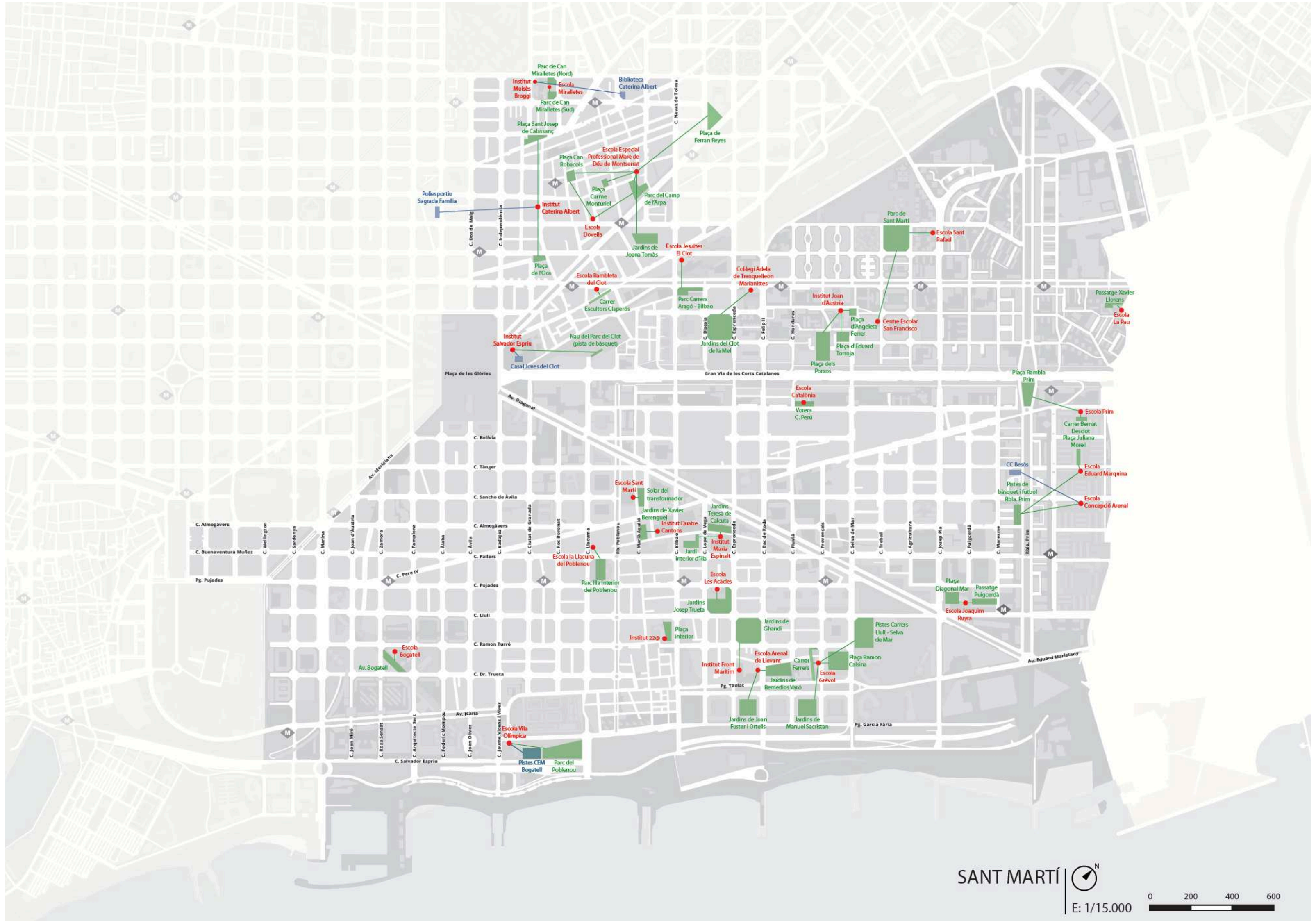

SANT ANDREU

E: 1/15.000

Parc de Can Miralletes (Nord)

Institut Moisès Broggi

Escola Miralletes

Parc de Can Miralletes (Sud)

Biblioteca Caterina Albert

Plaça Sant Josep de Calassanç

Escola Especial Professional Mare de Déu de Montserrat

Plaça Can Robacols

Plaça Carne Monturiol

Escola Dovella

Jardins de Joana Tomàs

Escola Jesuïtes El Clot

Col·legi Adela de Tenquellon Marianistes

Parc Carres Aragó - Bilbao

Jardins del Clot de la Mel

Institut Joan d'Àustria

Plaça d'Angelista Ferrer

Plaça d'Eduard Torroja

Parc de Sant Martí

Escola Sant Rafael

Centre Escolar San Francisco

Passatge Xavier Llorens

Escola La Pau

Poliesportiu Sagrada Família

Institut Caterina Albert

Plaça de l'Oca

Escola Rambleta del Clot

Carrer Escultors Claperós

Nau del Parc del Clot (pista de bàsquet)

Institut Salvador Espriu

Casal Joves del Clot

Parc Carres Aragó - Bilbao

Jardins de la Mel

Col·legi Adela de Tenquellon Marianistes

Parc Carres Aragó - Bilbao

Jardins del Clot de la Mel

Institut Joan d'Àustria

Plaça d'Angelista Ferrer

Plaça d'Eduard Torroja

Parc de Sant Martí

Escola Sant Rafael

Centre Escolar San Francisco

Passatge Xavier Llorens

Escola La Pau

Plaça de les Glòries

C. Belvívia

C. Tànger

C. Sancho de Avila

C. Almogàvers

C. Buena Ventura Muñoz

C. Pujades

C. Pere IV

C. Almogàvers

C. Buena Ventura Muñoz

C. Pujades

C. Pere IV

C. Almogàvers

C. Buena Ventura Muñoz

C. Pujades

C. Pere IV

C. Almogàvers

C. Buena Ventura Muñoz

C. Pujades

C. Pere IV

C. Almogàvers

C. Buena Ventura Muñoz

C. Pujades

C. Pere IV

C. Almogàvers

C. Buena Ventura Muñoz

C. Pujades

C. Pere IV

C. Almogàvers

C. Buena Ventura Muñoz

C. Pujades

C. Pere IV

Escola Sant Martí

Solar del transformador

Jardins de Xavier Berenguer

Institut Quatre Cantons

Jardins de Teresa de Calcuta

Jardins de Vaga

Institut Maris Espinalt

Jardí interior d'Illa

Escola Les Aclades

Jardins Josep Trueta

Plaça interior

Institut 22@

Jardins de Ghandi

Escola Arenal de Llevant

Carrer Ferrers

Jardins de Bernedós Varó

Jardins de Manuel Sacristan

Plaça Ramon Calsina

Pistes Carres Lluïl - Selva de Mar

Plaça Diagonal Mar

Passatge Puigcerdà

Escola Joaquim Ruyra

Plaça Ramon Calsina

Pistes Carres Lluïl - Selva de Mar

Plaça Diagonal Mar

Passatge Puigcerdà

Escola Joaquim Ruyra

Plaça Ramon Calsina

Pistes Carres Lluïl - Selva de Mar

Plaça Diagonal Mar

Passatge Puigcerdà

Escola Joaquim Ruyra

SANT MARTÍ

E: 1/15.000

<https://ajuntament.barcelona.cat/educacio/>

@BCNeducadora

**Ajuntament
de Barcelona**